

c2c
Coast to Coast
Climate Challenge

midt
regionmidtjylland

Interviewundersøgelse

Hvordan oplever kommunerne i Region
Midtjylland arbejdet med klimatilpasning

Coast to Coast Climate Challenge
Juli 2021

C2C
Coast to Coast
Climate Challenge

midt
regionmidtjylland

Interviewundersøgelsen er lavet i regi af klimatilpasningsprojektet, Coast to Coast Climate Challenge der ledes fra Region Midtjylland.

Telefoninterviewene blev lavet af:
Pernille Krüger Mertz og Christian Billund Dehlbæk

Analyse og rapport er udarbejdet af:
Emil Teistrup Borup, Anja Wejs, Dorthe Selmer og Christian Billund Dehlbæk

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	3
English summary	4
Introduktion til undersøgelsen	5
Klimatilpasningsplan 2013	7
Udfordringer i udarbejdelsen af klimatilpasningsplanen	7
Sparringspartnere	9
Kommunernes syn på krav til klimatilpasningsplanen	10
Forslag til lovændringer for at fremme kommunal klimatilpasning	10
Holdninger til krav om opdatering af kortlægning	11
Kommunernes syn på KlimaAtlas og SCALGO.....	12
Risikostyringsplan	13
Erfaringer med udarbejdelsen af risikostyringsplanen	13
Udarbejdelse af risikostyringsplan i samarbejder.....	14
Kystforvaltningsmyndighed	14
Synergier mellem kystforvaltning og klimatilpasning.....	15
Lovgivningsmæssige udfordringer	16
Udfordringer i den daglige forvaltning	16
Og hvad så?	17

English summary

The Coast to Coast Climate Challenge secretariat has conducted a survey among the municipalities in the Central Denmark Region (CDR), with the objective of examining the experiences among the municipalities in the CDR of developing and working with climate change adaptation plans, risk management plans and coastal planning.

Climate change adaptation, risk management and coastal planning have been assigned the municipal administrations within the last 7 years. The municipal employees are thus still adapting and adjusting to the new tasks and areas of responsibility. Accordingly, the objective of the survey was to examine how the municipalities have managed the new tasks and responsibilities, and if there are any areas in which they need further help or guidance.

Overall, the results show that the municipalities have been challenged within all three areas. This is mostly due to a lack of resources including financial resources and qualified staff. However, complex legislation without guidelines, demand for action and conflicting legislation also constitute a comprehensive challenge for the municipalities.

The Danish government have established taskforces to support the municipalities in developing their CCA plans and another to help the municipalities build up capacity in order to administer the coastal authority. Several municipalities received assistance from these taskforces. Others have cooperated with private consultants or local emergency departments, while some have cooperated with other municipalities.

The CDR has also been contributing with help and guidance for the municipalities. E.g. the CDR developed a template for climate change adaptation (CCA) plans that municipalities could use when developing their own plans. This was developed in cooperation with COWI and was published in 2013. The CDR also arranged events on coastal planning together with the Danish Coastal Authority.

This interview survey showed, that the municipalities still suffer from a lack of knowledge and experience, especially when it comes to handling the coastal authority. One of the reasons for this is a rapid replacement of employees in the municipal administrations which means, that experienced workers are substituted with ones with less experience. Another reason is the lack of applications or inquiries from landowners that are received by the municipalities. Thus, the employees are unable to develop their knowledge, skills and experience. The survey has furthermore shown that the municipalities have been challenged by the allocation of the three areas. They have all tried to cope with the new tasks and responsibilities, but there remain issues to be solved, especially in relation to the lack of resources, professional experience and knowledge, and complicated legislation.

Introduktion til undersøgelsen

Sekretariatet i Coast to Coast Climate Challenge (C2C CC) har i løbet af sommeren 2020 gennemført en interviewundersøgelse med kommunerne i Region Midtjylland, hvor 17 ud af 19 deltog. Interviewene blev gennemført som kvalitative telefoninterviews, hvor kommunerne blev kontaktet en ad gangen.

Formålet med undersøgelsen var at få et indblik i kommunernes erfaringer og oplevelser inden for 4 forskellige områder, som interviewet blev delt op efter. Denne viden skal hjælpe sekretariatet i C2C CC med at finde frem til områder, hvor kommunerne fremadrettet kan hjælpes.

I hvert interview blev der således evalueret på følgende:

1. Kommunernes udgangspunkt for udvikling af klimatilpasningsplanen i 2013 samt brugen og koblingen af planen til den fysiske planlægning
2. Kommunernes udgangspunkt for udvikling af risikostyringsplanen i 2015 og revision i 2021 for de kommuner med udpegede risikoområder jf. EU's oversvømmelsesdirektiv 2007
3. Kystkommunernes udgangspunkt for overdragelsen af kystforvaltningsmyndigheden i 2018, varetagelsen af de nye opgaver samt en vurdering af samspil og modspil mellem kystforvaltning andre forvaltningsområder
4. Det tværkommunale samarbejde i regi af C2C CC, regionens varetagelse af rollen som projektleder samt en undersøgelse af behovet/opbakningen til fremadrettet tværgående samarbejde og en fælles strategi for klimatilpasning

De fire områder vedrører forskellige afdelinger i kommunerne. Desværre har det ikke været muligt at få interviews med alle relevante afdelinger i alle kommuner. Der er derfor ikke gennemført komplette interviews med alle kommuner.

Deltagelsen i de fire delinterviews er fordelt således:

- Del 1: 14 kommuner
- Del 2: 4 kommuner
- Del 3: 13 kommuner
- Del 4: 16 kommuner

I det følgende er lavet en analyse af besvarelserne fra alle interviews. Analysen er delt op efter interviewguidens fire dele som følger:

1. Klimatilpasningsplanen
2. Risikostyringsplanen
3. Kystforvaltningsmyndighed
4. Tværkommunalt samarbejde

Klimatilpasningsplan 2013

I sommeren 2012 blev der indgået en aftale mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening (KL) om, at landets kommuner skulle udarbejde en lokal klimatilpasningsplan som et led i kommunernes klimatilpasningsindsats.

Det var første gang, at kommunerne skulle udvikle en sådan plan. Derfor er det vigtigt at få evalueret på udviklingsforløbet, da det kan give et indblik i, hvor udfordringerne primært lå, og dermed hvor kommunerne kan hjælpes og støttes fremadrettet, når klimatilpasningsplanerne vil blive revideret i forbindelse med revision af kommuneplanen.

Udfordringer i udarbejdelsen af klimatilpasningsplanen

En af de store udfordringer som kommunerne stødte på under udvikling af klimatilpasningsplanen var mangel på ressourcer. Her var det især mangel på tid og midler, som var gældende, hvilket bl.a. kommer til udtryk i nedenstående:

“Så det var sådan lidt, der var ikke afsat store ressourcer, hverken tidsmæssigt eller pengemæssigt til hverken medarbejdere eller kortlægning. Det var bare noget man måtte lave mellem andre opgaver”. (Interviewperson #6).

Respondenten beskriver her noget, flere kommuner viste sig at have tilfælles, nemlig at ressourcerne var knappe, da der ikke blev tildelt midler til udvikling af klimatilpasningsplanen, hvilket førte til, at kommunerne var nødt til at omprioritere og tilsidesætte opgaver.

Ressourcemanglen har også typisk betydet, at ikke alle kommuner har haft mulighed for at engagere en fast medarbejder til at håndtere klimatilpasningsområdet, hvilket beskrives her:

“Så var der også et spørgsmål om at ressourcen var sat af i kommunen, og det var den her på det tidspunkt. Fordi det var ikke ved alle kommuner, at de satte en medarbejder af til det - det gjorde vi her.”. (Interviewperson #9).

Mange af de medarbejdere, der trods alt er blevet beskæftiget inden for klimatilpasningsområdet, har dog ingen faglig relevant baggrund, hvilket har betydet, at mange har stået over for den udfordring at skulle omstille sig og sætte sig ind i ny viden og kompetenceområder. En af disse beskriver denne situation således:

"Det var jo et ret ny dagsorden på det tidspunkt, at du møder op, og der var ikke nogen decideret uddannelse inden for klimatilpasning. Så det var jo typisk, man skulle til at finde ud af, hvad er det for noget. (...) Men sådan da man skulle til at dykke ned i det og forstå alt det her med sandsynlighedsbegreber og værdibegreber og risikobegreber, så var det da nyt for alle medarbejdere."
(Interviewperson #6).

Samme udfordring deler en anden kommune, der beskriver, at de organiserede sig anderledes for at kunne imødekomme de nye opgaver, og at det var nødvendigt at organisere sig på tværs af de forskellige faggrupper i kommunen for at imødekomme udfordringerne (Interviewperson #12).

En anden udfordring, som flere kommuner nævner i forbindelse med udvikling af klimatilpasningsplanen, var værdisætning af værdier, der har voldt mange problemer. En af de pågældende kommuner beskriver udfordringen således:

"Der kan jeg huske en del frustrationer omkring det der med opgørelse af værdier og sådan noget. Hvordan skulle det lige gribes an. Der var mange ideer om, hvad der var op og ned. Der kunne måske godt have været en metodebeskrivelse med"
(Interviewperson #12).

Som det fremgår af citatet, var kommunen frustreret over opgaven med værdisætning og savnede en metodebeskrivelse. Frustration bliver delt af en anden respondent, som beskriver samme udfordring og tilføjer:

"Det er mere værdisætningen af ting, der var en udfordring. Hvad værdisætter man tingene til i forhold til hinanden. Det kan altid være en diskussion. Og folk var også meget bekymret i forhold til, hvad får det af betydning for forsikringer, hvis man værdisætter det for lavt". (Interviewperson #14).

Kommunens værdisætning kan altså have indflydelse på borgenes forsikringer, idet en lav værdisætning kan have en negativ indflydelse på borgerens værdi og dertilhørende forsikringer. Ligeledes beskriver respondenterne i ovenstående citat også den generelle udfordring i værdisætning, hvor det især er udfordrende for de kommunale medarbejdere at vurdere, hvad man skal værdisætte i forhold til. Sammen med værdisætningen opstår en anden problemstilling relateret til vægtning af klimatilpasningsprojekter, hvor kommunerne skal prioritere de konkrete klimatilpasningsmæssige udfordringer, de står overfor, i forhold til de økonomiske værdier der findes og omkostningerne ved at beskytte disse. Derfor kan der forekomme svære diskussioner om

prioriteringen eller vægtningen af projekter, der påvirker bestemte værdier. Ligeledes kan dette bidrage til diskussioner omkring prioritering af land og by.

Sparringspartnere

I forbindelse med udviklingen af klimatilpasningsplanen og de dertilhørende udfordringer, havde kommunerne mulighed for sparring - både fra Naturstyrelsens taskforce, Region Midtjylland samt den sparring de selv opsøgte. Flere kommuner nævner, at de har taget imod hjælp fra Naturstyrelsens taskforce, som de fleste fandt brugbar i forbindelse med udvikling af klimatilpasningsplanen.

Flere kommuner nævner, at de har samarbejdet med private rådgivere og brugt dem som sparringspartnere. Rådgiverne blev i et stort omfang brugt til at skabe et datagrundlag og lave kortlægning, hvilket beskrives i det følgende citat:

“Og så havde vi COWI jo til at de der overordnede kort. Det var simpelthen så man havde kortlægningen og man havde en plan for hvordan vi arbejde videre med at udbygge kort-data for lokalsamfundene” (Interviewperson #9).

Kommunerne fortæller også, at de har og stadig arbejder tæt sammen med de lokale forsynings- og spildevandsselskaber om klimatilpasningsprojekter, hvilket beskrives i det følgende citat:

“Og så var der jo rigtig mange samtaler, mellem klima og spildevandsgruppen og vores spildevandsselskab i forhold til at få harmoni mellem spildevandsselskabets dagligdag og spildevandsplanen og klimatilpasningsplanen, (...) og så kunne vi lige så godt prøve at få det tænkt lidt mere sammen (...)”.
(Interviewperson #9).

I ovenstående tilfælde, får det pågældende spildevands-selskaber en del i sparringen, da man forsøger at harmonisere kommunernes planer med spildevandsselskabets dagligdag og dermed også samarbejde omkring klimatilpasningsplanen.

Udover ovenstående sparringspartnere brugte kommunerne også hinanden eller andre offentlige myndigheder til at spare med, hvilket er beskrevet i følgende citat:

“(...) når man gerne vil opsøge faglighed og sådan nogle ting. Der synes jeg vi søgt ind ved en kollega ved andre kommuner og regionen eller kystdirektoratet” (Interviewperson #6).

En kommune fremhæver sig selv som en vigtig sparringspartner for andre kommuner, og i det hele taget fortæller flere respondenter, at der foregik en del sparringen internt mellem kommunerne (Interviewperson #11).

Kommunernes syn på krav til klimatilpasningsplanen

Kommunerne blev i interviewene spurgt om, hvad de synes om de krav og retningslinjer, der er besluttet i forbindelse med udformningen af klimatilpasningsplanen. Det viste det sig, at alle kommunerne var positivt stemt over for disse. En af respondenter beskriver bl.a.:

”Jeg kunne faktisk godt lide det. Intuitivt var det meget klart hvordan man risikovurderede på baggrund af værdier og sandsynligheder, og så kigge på hvor er det, vi har de største risici henne i kommunen, og så forholde sig til dem og ligesom få lagt en plan, som der ikke var handlepligt på, men så hvordan vi vil håndtere det”. (Interviewperson #7).

Den pågældende respondent beskriver altså en positiv oplevelse med krav og retningslinjer til planen og som det kan ses, synes vedkommende at retningslinjerne var behjælpelige i forhold til praktiske opgaver, og at der stadig er frihed i kravene til, at de har kunne håndtere deres udfordringer selv. Den samme opfattelse tegner sig også blandt andre kommuner, hvor en anden respondent fortæller, at de ikke har oplevet retningslinjerne som rigide og at formkravene har været åbne. (Interviewperson #5). Dog tilføjer en respondent, at det også kræver, at kommunerne tager ansvar og finder ud af udnytte kravene optimalt (Interviewperson #18).

Forslag til lovændringer for at fremme kommunal klimatilpasning

På baggrund af kommunernes erfaring med klimatilpasning og planloven blev kommunerne spurgt ind til, hvorvidt de ser nogle steder, hvor lovgivningen med fordel kunne ændres, så man kan fremme kommunernes forudsætning for at arbejde med klimatilpasning. Et punkt, som går igen hos et par kommuner, er manglende krav om handlepligt i forhold til klimatilpasningsplanerne, som det bl.a. beskrives i nedenstående citat:

”Men altså der var en ting, så det var måske noget omkring handleplaner, altså at der er nogle krav til handlinger. (...). Det er meget op til byrådet og politikere i den enkelte kommuner selv, og sige hvad vi vil og hvornår vi vil det”. (Interviewperson #6).

Den pågældende respondent efterspørger altså lovgivning om handlepligt og fastlagte tidsfrister, hvor projekter og planer skal være gennemført, men erkender også, at det er de kommunale politikere, som er afgørende for,

hvorvidt kommunens klimatilpasningsplan bliver realiseret (Interviewperson #6). Den første klimatilpasningsplan fra 2013, bliver af en anden respondent betragtet som et "dødt skuffe-redskab", hvor kommunen har samlet viden og gamle udpegninger, og efterspørger derfor nogen, som skal tjekke op på planen. (Interviewperson #9).

Manglende vejledning om brug af afværgeforanstaltninger bliver også påpeget af en respondent og uddybes videre, at man i den pågældende kommune er i tvivl om, hvorvidt det er entreprenør, kommune eller forsyning der har ansvaret for implementering af afværgeforanstaltninger (Interviewperson #3).

En anden kommune fremhæver udfordringen i at drive eller udvikle tværgående projekter i det nedenstående:

"(...) men i det øjeblik man får nogle projekter der går på tværs af kommuner, er der ikke nogle klare steder i loven, hvor der står: "I skal samle den bold op" og at man på tværs af kommuner skal lave fælles planlægning og fælles projekter på tværs af kommunegrænser." (Interviewperson #7).

Der efterspørges altså retningslinjer for, hvordan kommuner skal agere i tværkommunale projekter. Samtidig fremhæver respondenterne, at det ud fra lovgivningen er uklart, hvorvidt kommunerne skal lave fælles planlægning og projekter. (Interviewperson #7).

En respondent udtrykker et ønske om en lovændring i forhold høringsprocesser. Ønsket skal ses i relation til den seneste lovændring i Kystbeskyttelsesloven om muligheden for at fjerne høringsprocessen i kap. 1a projekter. Respondenten ønsker samme mulighed for sager i risikoområder, hvor oversvømmelsen kommer fra vandløb. (Interviewperson #5).

Hjemmel til fremme af klimatilpasningsindsatser bliver også nævnt som et ønske fra en respondent. Eks. i forhold til vandløbsloven hvor kommunerne i dag ikke har mulighed for at adressere klimaet i forhold til det åbne land og opstuvning af vand i oplandet. (Interviewperson #12).

Holdninger til krav om opdatering af kortlægning

I forbindelse med interviewet blev kommunerne spurgt om, hvorvidt de mener, at der fra statslig side burde stilles krav om opdatering af klimatilpasningsplanens kortlægning (eks. oversvømmelseskort). Her viser det sig, at kommunerne er meget splittede. En af kommunerne, som er positive over for forslaget, siger at det vil give god mening at opdatere kortlægningen samtidig med, at man reviderer klimatilpasningsplanen. (Interviewperson #13). En

anden kommune har gjort opdatering af kortlægning til en del af deres servicelov (Interviewperson #10).

På den anden side fremhæver flere kommuner, at det ikke giver mening med et krav om opdatering af kortlægning, da værdier og lokale fysiske forhold kun i et begrænset omfang ændrer sig med tiden. Samtidig påpeges det, at opdatering af kortlægning vil komme naturligt i forbindelse med projekter, hvorfor et krav om opdatering vil blive ligegyldigt på den lange bane. (Interviewperson #3, 12, 18).

Kommunernes syn på Klimaatlas og SCALGO

I løbet af de sidste par år er der udviklet to forskellige digitale værktøjer, der skal bidrage til kommunernes klimatilpasningsindsats.

I C2C CC delprojektet, C6 Værktøj, er der blevet udviklet et værktøj for det terrænnære grundvand som en integreret del af det digitale værktøj SCALGO. Værktøjet blev offentliggjort i februar 2019 og har nu været i brug i et par år. Senere samme år præsenterede DMI den første version af Klimaatlas, som indeholder prognoser for forskellige parametre for fremtidens klima i Danmark.

Efter at have været i drift i et par år blev kommunerne spurgt ind til deres erfaringer med disse værktøjer, og om hvorvidt de har været til gavn for deres arbejde.

Interviewene viser, at de fleste kommuner har taget SCALGO i brug, men har knapt så meget erfaring med det tilføjede grundvandsmodul.

SCALGO får stor positiv tilbagemelding. Især har dets brugervenlighed skabt stor tilfredshed blandt kommunerne, hvilket blandt andet kan ses i følgende citat:

"Ja. Vi er rigtig glad for SCALGO. Formidlingsmæssigt - nu havde jeg den lige på grønt råd for en måneds tid siden - i at du ret hurtigt kan sige: "Okay, hvad er det egentlig der sker" - og så kan du køre SCALGO rigtigt hurtigt". (Interviewperson #9).

Dog udtrykker flere kommuner, at SCALGO ikke er præcist nok i dets visninger og derfor er bedst egnet som et screeningsværktøj, hvor MIKE URBAN, bliver fremhævet som et mere præcise værktøj. (Interviewperson #11).

DMI's Klimaatlas har omvendt SCALGO ikke været brugt lige så hyppigt i kommunerne. De fleste kommuner har dog kendskab til værktøjet og fortæller, at de er positive over for den information, der ligger i værktøjet, samt de informationer der forventes at blive lagt op med tiden. (Interviewperson #2, 6, 21). Men netop fordi Klimaatlasset, da interviewene blev foretaget, ikke var

komplet endnu, var mange kommuner stadig afventende over for værktøjet og efterlyste både features og kommenterede på den grove opløsning i værktøjet. (Interviewperson #3, 10).

Udover SCALGO og DMI's Klimaatlas beretter flere kommuner også om brug af andre værktøjer. Eksempelvis 3Di, der bruges som et alternativ til SCALGO. PLASK-værktøjet bliver også nævnt i forbindelse med beregning af samfundsmæssige omposteringer (Interviewperson #6).

Risikostyringsplan

Som en konsekvens af et stigende antal kraftigere oversvømmelser i flere europæiske lande blev Oversvømmelsesdirektivet vedtaget i EU, og er efterfølgende blevet implementeret i Danmark. Som berørt af direktivet blev Danmark pålagt at udpege områder med risiko for oversvømmelse.

I Region Midtjylland blev der således i 2011 udpeget områder i Randers, Norddjurs, Hedensted og Holstebro Kommune. De berørte kommuner skulle efterfølgende udarbejde en risikostyringsplan. Den skulle bl.a. indeholde en vurdering af risiko for oversvømmelse baseret på kortlægning af fare og risiko for oversvømmelse lavet af Kystdirektoratet, mål for risikostyringen samt en beskrivelse af prioritering for at nå frem til målene, og hvordan man vil overvåge fremgangen. Planerne blev offentliggjort i oktober 2015 og er overordnet kommune- og sektorplanerne. De udgør dermed rammer og bindinger for klimatilpasning i udpegede områder i kommunen. Ligesom det var tilfældet med klimatilpasningsplanerne, var det første gang, at de berørte kommuner skulle udarbejde en risikostyringsplan. Planen skal revideres hvert sjette år, derfor er udviklingsforløbet for risikostyringsplanen blevet evalueret for at identificere områder, hvor kommunerne kunne have brug for støtte og hjælp til næste revision.

Erfaringer med udarbejdelsen af risikostyringsplanen

I interviewene bliver kommunerne spurgt ind til deres erfaringer fra den første gang, de skulle udarbejde risikostyringsplanen, herunder hvordan de følte sig klædt på til at udføre denne opgave. En respondent fortæller i den forbindelse:

"(...)at der havde vi ikke den nødvendige data, det kunne vi ikke lave. Der havde vi gang i en konsulent fra COWI. De var med til at lave de her risikokort og farekort." (Interviewperson #12).

En respondent forklarer, at de i den pågældende kommune lige skulle finde ud af, hvordan de skulle komme i gang med opgaven, men da de først havde styr

på det, gav det god mening for dem at arbejde med planen, da den supplerer den mere teoretiske klimatilpasningsplan med mere praktiske anvisninger (Interviewperson #5).

Udarbejdelse af risikostyringsplan i samarbejder

De interviewede kommuner forklarer, at de under udarbejdelse af risikostyringsplanen har hentet hjælp og sparring fra eksterne aktører. Blandt andet blev der hentet hjælp fra det lokale beredskab, som to af kommunerne valgte at samarbejde med. Den ene kommune beskriver, at de samarbejdede med beredskabet, da det kunne bidrage ind i planlægningen med en mere praktisk vinkel (Interviewperson #5). Den anden kommune fortæller, at de valgte at samarbejdede med beredskabet, da man i samme anledning ønskede at lave en samlet beredskabsplan for et større sammenhængende område. (Interviewperson #9).

To kommuner fortæller, at de fik hjælp fra Kystdirektoratet, hvor den ene kommune udtrykker stor tilfredshed med den hjælp de modtog herfra, hvilket især omfattede hjælp til at indhente data til at udarbejde planen. Den anden kommune havde gavn af møder med Kystdirektoratet og den viden kommune fik igennem dem. (Interviewperson #2, 5).

Endeligt valgte én kommune at indhente hjælp fra en rådgiver til udarbejdelse af risikostyringsplanen. (Interviewperson #12).

Kystforvaltningsmyndighed

I efteråret 2018 blev kystforvaltningsmyndigheden overdraget fra Kystdirektoratet til kommunerne. Det betyder, at kystkommuner fremadrettet skal varetage den lokale forvaltningen af de danske kyststrækninger, deriblandt behandling af ansøgninger om tilladelse til kystbeskyttelse, mens staten (Kystdirektoratet) stadig er myndighed i forhold til statslige projekter, samt alt hvad der foregår ude på havet og på statslige arealer. I forbindelse med overdragelsen arrangerede Kystdirektoratet en række undervisningsmoduler for kommunerne, hvor der blev givet undervisning i kystdynamikker, kystbeskyttelsesmetoder samt forvaltning og lovgivning.

Derudover blev der i forbindelse med overdragelsen nedsat et rejsehold, der tog rundt og hjalp kommuner med problemer og spørgsmål.

Efterfølgende har Kystdirektoratet udviklet et digitalt værktøj, Kystplanlæggeren, som blev offentliggjort i december 2020 (værktøjet har altså ikke været kendt, da interviewundersøgelsen blev gennemført). Værktøjet

indeholder en landsdækkende risikovurdering for erosion og oversvømmelse samt vejledende strategier og forslag til konkrete tiltag, der kan anvendes i kommunernes planlægning. Således spiller Kystplanlæggeren ind med fagligt grundlag, der skal gøre det lettere for kommunerne at varetage kystforvaltningsmæssige opgaver.

Synergier mellem kystforvaltning og klimatilpasning

I de kystnære områder kan der være stor risiko for såkaldte koblede hændelser, hvor oversvømmelse fra havet kan falde sammen med oversvømmelse fra vandløb, regnvand eller grundvand. Derfor er det vigtigt at planlægge ud fra en helhedsorienteret tilgang for at undgå suboptimering. I den forbindelse blev kommunerne spurgt ind til, hvorvidt de kunne identificere synergier mellem klimatilpasning og kystforvaltning/beskyttelse, hvilket der kom flere bud på. Et eksempel fremgår af citatet herunder:

"Altså konkrete eksempler, oversvømmelsesproblemerne, der hænger det hele jo sammen. Det er jo ikke kun fra havet, det er jo nedbøren og stigende grundvand. Så du skal jo have helhedsbrillerne på i den forvaltning og planlægning" (Interviewperson #4).

Her fremhæver respondenterne sammenhængen i vandkredsløbet, samt hvilke konsekvenser det har i relation til oversvømmelser og peger i den forbindelse på, at man er nødt til at have en helhedsorienteret tilgang til klimatilpasning og beskyttelse mod oversvømmelser.

Denne helhedsorienterede tilgang viser sig igen i det nedenstående, hvor en respondent nævner følgende synergi:

"Jeg tror, at vi har tænkt, at når vi planlægger for hele vores kyststrækning: hvad er det for en kyststrækning, hvor vil have rekreativ, turisme, bosætning (...) og hvad er det for nogle problemstillinger vi skal løse nu og i fremtiden. Så jeg tror vi har lagt det mere ind strategisk og beskrevet det i kommuneplanlægningen på den måde". (Interviewperson #9).

Det ovenstående citat afspejler et behov for en strategisk tilgang til den fysiske planlægning af kystbeskyttelse. Ligeledes beskriver kommunen efterfølgende, at det er muligt at lave kystbeskyttelse på kreative måder (Interviewperson #9). Noget lignende beskrives af en anden respondent i forbindelse med deres udarbejdelse af en sammenhængende klimatilpasnings- og kystbeskyttelsesplan:

"Du kan ikke sige kystbeskyttelse uden at sige klimatilpasning. Derfor hænger det jo også godt sammen med kommuneplanlægningen". (Interviewperson #14).

En anden respondent har det samme syn og udbygger endvidere med et forslag om, at kommuner skal fungere som en "One-stop-shop", hvor flere forvaltningsområder samles på ét sted, og dermed forsimples arbejdsprocesser for både borgere og kommunen (Interviewperson #18).

Lovgivningsmæssige benspænd

Idet kommunerne i dag altså både varetager klimatilpasnings- og kystbeskyttelsesprojekter blev respondenterne spurgt ind til, om de har oplevet lovgivningsmæssige benspænd i projekter, der går på tværs af de to forvaltningsområder. Her fortæller de fleste respondenter, at de ikke har oplevet udfordringer. En respondent fortæller i stedet, at man i den pågældende kommune finder kystbeskyttelsesloven mere inkluderende, end hvad man havde forventet (Interviewperson #12).

Imidlertid beskriver en kommune, at man ser et problem i forhold til naturbeskyttelseslovgivningen, herunder Natura 2000 områder, hvor projekter med gode intentioner ikke vil kunne gennemføres på grund af den restriktive naturbeskyttelseslovgivning i disse områder (Interviewperson #18).

Udfordringer i den daglige forvaltning

Der er i skrivende stund gået 2½ år siden kommunerne overtog rollen som lokal kystforvalter, og de har nu haft lidt tid til at finde sig til rette med de nye opgaver og ansvar. I den forbindelse blev kommunerne spurgt ind til, hvordan de i dag føler sig klædt på til at varetage den nye forvaltningsrolle. Her bliver der givet eksempler på en række udfordringer bl.a. manglende ressourcer og kvalificeret arbejdskraft, som det bl.a. udtrykkes af en respondent her:

"Der vil altid være et issue med, at de her sager vil være meget tidskrævende, det kan være en udfordring i forhold til at få ressourcer og bemanning til det" (Interviewperson #7).

En anden respondent underbygger denne udtalelse og forklarer, at der ikke fulgte mange DUT-midler med til opgaven, hvorfor man ikke har haft mulighed for at hyre en ny medarbejder til at varetage området. I stedet har man været nødt til at indhente hjælp og ekspertise fra eksterne konsulenter, for at kunne løfte opgaven (Interviewperson #10).

Ressourcemanglen har også betydet, at man i en kommune kun kan agere "brandslukkere", altså kun kan tage affære når kommunen får en henvendelse fra en borgere, i stedet for at handle proaktivt og få taget hånd om udfordringerne i tide (Interviewperson #21).

Problematikken omkring manglende ressourcer gentages hos flere kommuner og kan sidestilles med konklusionen fra første afsnit angående klimatilpasningsplanen. Her fremhæves de samme udfordringer med at løfte opgaven på grund af manglende ressourcer.

En anden udfordring i den daglige forvaltning, der nævnes af flere kommuner, er problemer med at opbygge en rutine omkring opgaverne og sagsbehandlings-processen, altså få etableret en administrationspraksis. Her beskriver en respondent, at det ikke har været muligt at opbygge den nødvendige rutine, da de kun har fået meget få sager og opgaver ind på området, hvilket har resulteret i, at kommunen har været nødsaget til at søge hjælp og vejledning på ny (Bilag 4). Dette understøtter en respondent med følgende:

“Erfaringen er nok den jeg egentlig tænker - i og med at vi egentlig ikke har så mange sager i sådan en lille kommune, så får vi ikke den rutine der. Så det er lidt forfra hver gang” (Interviewperson #10).

En anden årsag til den manglende rutine på området er en relativ hyppig udskiftning af medarbejdere i de kommunale afdelinger. Det betyder, at de medarbejdere, som har deltaget på Kystdirektoratets undervisningsmoduler, og dermed sidder inde med den grundlæggende viden, er skiftet ud med nye medarbejdere, med ingen eller kun begrænset viden og erfaring. Derfor ønsker en af respondenterne et tilbud om nye undervisningsmoduler, som evt. kan gentages på årlig basis (Interviewperson #12). Det vil være givende for alle, også dem der har siddet længere tid med opgaverne, da kun få af dem er fagligt uddannet inden for kystområdet og derfor kan have brug for en genopfriskning.

Endeligt fremhæver en respondent udfordringer med at forvalte kystudfordringer, der går på tværs af kommunegrænser, hvis der skal laves en mere regional indsats, hvor der er tvivl om, hvordan det skal gribes an (Interviewperson #7).

Og hvad så?

Samlet set tydeliggør besvarelsene, at der er følgende udfordringer i den kommunale forvaltning af klimatilpasningsopgaverne:

- Der mangler ressourcer – både penge og mandskab
- Der mangler opdateret viden – både hos nuværende medarbejdere og hos nytiltrædende
- Der er behov for koordination på tværs af kommunegrænser
- Der er behov for modernisering af lovgivningen, især planloven

Enkelte af de nævnte udfordringer kan håndteres inden for de gældende rammer ved etablering af frivillige tværgående samarbejder. Ligeledes en væsentlig del af behovet for kompetenceudvikling og vidensdeling som det eksempelvis er praktiseret i C2C CC.

Af besvarelserne fremgår det ikke, hvad Region Midtjyllands initiativer for fremme af sammentænkt klimatilpasning på tværs af kommunerne har betydet. Herunder eksempelvis udvikling af fælles kortgrundlag i hele regionen, facilitering af udarbejdelse af fælles skabelon for klimatilpasning, herunder håndtering af de nævnte udfordringer med værdisætninger. Yderligere er C2C CC projektet, som er skabt på initiativ af Region Midtjylland heller ikke nævnt i besvarelserne som udslagsgivende. Måske har projektet ikke haft indflydelse og måske skyldes det, at sekretariatet valgte ikke specifikt at nævne de regionale initiativer under interviewene for ikke at lægge respondenterne ord i munden. Men der er behov for evaluering af indsatserne for at kunne give indikationer på, hvilke indsatser der kan gøres på frivillig basis inden for de eksisterende rammer. Derfor gennemføres i sommeren 2021 endnu en interviewundersøgelse, hvor vi kommer nærmere ind på dette. Fokus i den nye undersøgelse ligger i, hvad der er sket med de oprindelige klimatilpasningsplaner.

Sekretariatet for C2C CC vil bringe undersøgelsesresultater op til drøftelse i partnerskabet og i Styregruppen med henblik på at tegne et billede af, hvad der skal sættes i søen i forlængelse af C2C CC projektet.

Behov for ressourcer, modernisering af lovgivningen og koordination på tværs af kommunegrænser kræver indsats fra Folketinget og altså nye rammebetingelser. Derfor vil resultaterne af denne og den nævnte kommende undersøgelse blive bragt frem for relevante øvrige aktører med henblik på konstruktiv dialog om, hvorledes arbejdet med klimatilpasning fremadrettet sker i Danmark.

